

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

28. června 2007*

Ve věci C-467/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím soudce pověřeného předběžnými šetřeními u Tribunale di Milano (Itálie) ze dne 6. října 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 27. prosince 2005, v trestním řízení proti

Giovanimu Dell'Ortovi,

za přítomnosti:

Saipem SpA,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Klučka, J. N. Cunha Rodrigues (zpravodaj),
A. Ó Caoimh a P. Lindh, soudci,

* Jednací jazyk: italština.

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 1. února 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za G. Dell’Orta M. Brusou, avvocato,

- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s D. Del Gaizem, avvocato dello Stato,

- za Irsko D. O’Haganem, jako zmocněncem, ve spolupráci s N. Traversem, BL,

- za nizozemskou vládu H. G. Sevenster a C. ten Damem, jakož i M. de Gravem, jako zmocněnci,

- za rakouskou vládu H. Dossim, jako zmocněncem,

- za vládu Spojeného království E. O'Neill, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s J. Turnerem, barrister,

- za Komisi Evropských společenství M. Condou-Durande a E. Righini, jakož i L. Visaggiem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 8. března 2007,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu rámcového rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení (Úř. věst. L 82, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 72, dále jen „rámcové rozhodnutí“) a směrnice Rady 2004/80/ES ze dne 29. dubna 2004 o odškodňování obětí trestných činů (Úř. věst. L 261, s. 15; Zvl. vyd. 19/07, s. 65; dále jen „směrnice“).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci vykonávacího řízení po vydání konečného odsuzujícího rozsudku probíhajícího před soudcem pověřeným předběžnými šetřeními u Tribunale di Milano vystupujícím ve funkci soudce příslušného ve vykonávacím řízení, které se týká vrácení zajištěného majetku.

Právní rámec

Právo Evropské unie

Rámcové rozhodnutí

3 Článek 1 rámcového rozhodnutí stanoví:

„Pro účely tohoto rámcového rozhodnutí se rozumí:

a) ‚obětí‘ fyzická osoba, která utrpěla škodu včetně fyzického či psychického poškození, citovou újmu či hmotnou ztrátu přímo způsobenou jednáním [konáním] či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy členského státu;

[...]

c) ‚trestním řízením‘ trestní řízení v souladu s platným vnitrostátním právem;

- d) ‚řízením‘ postup v širokém slova smyslu zahrnující kromě trestního řízení všechny kontakty obětí, které v souvislosti se svými případy naváží s jakýmkoli orgánem, veřejnou službou či subjektem pro pomoc obětem před trestním řízením, v jeho průběhu nebo po jeho skončení;

[...]“

- 4 Článek 2 rámcového rozhodnutí stanoví:

„1. Každý členský stát zaručí obětem ve svém trestněprávním systému skutečnou a přiměřenou úlohu. Bude nadále usilovat o to, aby obětem v průběhu řízení zaručil zacházení náležitě respektující jejich osobní důstojnost, a uznává práva a oprávněné zájmy obětí, zejména v rámci trestního řízení.

2. Každý členský stát zajistí, aby s oběťmi, jež jsou zvláště ohrožené, bylo zacházeno zvláštním způsobem, který co nejlépe odpovídá jejich situaci.“

- 5 V souladu s čl. 8 odst. 1 rámcového rozhodnutí:

„Každý členský stát zajistí přiměřenou úroveň ochrany obětem a případně jejich rodinám nebo osobám se stejným postavením jako rodinní příslušníci, zejména pokud jde o jejich bezpečí a ochranu jejich soukromí, domnívají-li se příslušné orgány, že existuje vážné nebezpečí odplaty, nebo pokud existují zjevné důkazy o vážném úmyslu narušit jejich soukromí.“

6 Podle článku 9 rámcového rozhodnutí:

„1. Každý členský stát zajistí, aby oběť trestného činu měla nárok na vydání rozhodnutí v přiměřené době o odškodnění pachatelem v rámci trestního řízení, ledaže vnitrostátní právo stanoví pro určité případy, že k odškodnění dojde jiným způsobem.

[...]

3. Majetek oběti zajištěný v rámci trestního řízení, který lze vrátit, je oběti neprodleně vrácen zpět, pokud není naléhavě vyžadován pro potřeby trestního řízení.“

7 V souladu s třetí odrážkou článku 17 rámcového rozhodnutí uvede každý členský stát v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro použití článků citovaných v bodech 3 až 6 tohoto rozsudku do 22. března 2002.

Směrnice

8 Článek 1 směrnice zní:

„Členské státy zajistí, že v případě, kdy byl spáchán úmyslný násilný trestný čin v jiném členském státě nežli v členském státě, ve kterém má žadatel o odškodnění obvyklé bydliště, má žadatel právo podat žádost orgánu nebo jinému subjektu v členském státě bydliště.“

9 Článek 2 směrnice uvádí:

„Odškodnění vyplácí příslušný orgán členského státu, na jehož území byl trestný čin spáchán.“

10 Článek 12 směrnice zní následovně:

„1. Pravidla pro přístup k odškodnění v přeshraničních situacích stanovená v této směrnici fungují na základě platných systémů členských států pro odškodnění obětí násilných trestných činů spáchaných na jejich území.

2. Všechny členské státy zajistí, aby jejich vnitrostátní předpisy stanovily existenci systému odškodnění obětí násilných trestných činů spáchaných na jejich území, který zaručuje spravedlivé a přiměřené odškodnění obětí.“

11 Článek 17 směrnice stanoví:

„Tato směrnice nebrání členským státům, aby za předpokladu, že jsou slučitelná s touto směrnicí,

a) zavedly nebo zachovávaly příznivější ustanovení ve prospěch obětí trestných činů či jiných osob postižených trestnými činy;

- b) zavedly nebo zachovávaly ustanovení pro účely odškodnění obětí trestných činů spáchaných mimo jejich území nebo jiných osob postižených takovými trestnými činy, s výhradou všech podmínek, které pro tento účel členské státy případně stanoví.“

12 Článek 18 odst. 1 a 2 směrnice stanoví:

„1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 1. ledna 2006, s výjimkou čl. 12 odst. 2, pro který je dnem uvedení do souladu 1. červenec 2005. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

2. Členské státy mohou stanovit, že opatření nezbytná k dosažení souladu s touto směrnicí se použijí pouze na žadatele, jejichž újma vznikla z trestných činů spáchaných po 30. červnu 2005.“

Vnitrostátní právní úprava

13 V souladu s článkem 263 italského trestního řádu, ve znění zákona č. 134 ze dne 12. června 2003, (dále jen: „TR“):

„1. Vrácení zajištěného majetku nařídí soudce usnesením, není-li pochyb o tom, komu patří.

[...]

3. V případě sporu o vlastnictví zajištěného majetku podá soudce ohledně vrácení majetku podnět k zahájení řízení u místně příslušného občanskoprávního soudu v prvním stupni a během této doby ponechá majetek zajištěný.

[...]

6. Jakmile proti rozsudku nelze podat opravný prostředek, soudce příslušný ve vykonávacím řízení přistoupí k vrácení majetku.“

¹⁴ Článek 444 TŘ stanoví:

„1. Obžalovaný a státní zastupitelství mohou požádat soud o uložení náhradního trestu odpovídajícího druhu a v přiměřené míře, nebo peněžitého trestu sníženého nejvýše o třetinu sazby, nebo trestu odnětí svobody, pokud tento trest vzhledem k okolnostem a snížený nejvýše o třetinu délky nepřekračuje 5 let, buď samostatně nebo vedle peněžitého trestu.

2. Existuje-li dohoda, i ze strany účastníka řízení, který nepodal žádost, a pokud nebyl vydán zprošťující rozsudek [...], soud na základě spisu a za předpokladu, že kvalifikace skutkového stavu, použití pro účely posouzení a srovnání okolností uvedených účastníky řízení byly provedeny správně a že uvedená sankce je

odpovídající, uloží rozsudkem tuto sankci s tím, že ve výroku zmíní, že účastníci řízení v tomto ohledu podali žádost. V případě uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody soud o žádosti nerozhodne; [...]

[...]“

15 Článek 665 odst. 1 TRŽ zní:

„Nestanoví-li zákon jinak, je k rozhodování o výkonu rozhodnutí příslušný pouze soudce, který toto rozhodnutí vydal.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

16 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že trestní řízení bylo zahájeno před Tribunale di Milano proti G. Dell’Orto a dalším obžalovaným za skutky, které zakládají trestný čin zkreslování údajů o hospodaření společností (zkreslení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů), provedené rovněž za účelem spáchání trestných činů těžké zpronevěry a nezákonného financování politických stran. Mezi osobami postíženými těmito trestnými činy je vícero společností, které náleží do italské skupiny ENI, mezi nimiž je i společnost Saipem SpA (dále jen „Saipem“), která jako poškozená uplatnila nárok na náhradu škody v rámci tohoto trestního řízení.

17 Podle předkládacího rozhodnutí G. Dell’Orto a ostatní obžalovaní zpronevěřili významné peněžní částky, které byly majetkem uvedených společností, prostřednictvím úplaty za fiktivní poradenské služby poskytnuté zahraničním společností

strukturálně spojeným s jedním ze spolupachatelů, čímž si přisvojili díl těchto částek. Dále si zejména G. Dell'Orto přisvojil částku 1 064 069,78 eur patřící společnosti Saipem, částku, která podle předkládacího rozhodnutí byla italskými soudními orgány zajištěna během trestního řízení. Hlavním a konkrétním cílem takového zajišťovacího opatření je zejména zaručit uspokojení občanskoprávních závazků vyplývajících z trestného činu.

- 18 V uvedeném trestním řízení byl soudcem pověřeným předběžnými šetřeními u Tribunale di Milano dne 4. května 1999 vydán rozsudek, který se stal pravomocným dne 5. června 1999, kterým se ukládá trest na základě článku 444 TŘ, totiž prostřednictvím tak zvaného „narovnání“. Uvedeným rozsudkem byl G. Dell'Orto podmíněně odsouzen k trestu odnětí svobody a k peněžitému trestu. Ohledně zajištěné částky nebylo nic stanoveno.
- 19 Společnosti Saipem byla uvedená částka vrácena vydáním usnesení dotyčného soudce ze dne 3. prosince 1999. Toto usnesení bylo zrušeno rozsudkem Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud) ze dne 8. listopadu 2001. Tento soud uvedl zejména, že jelikož v rozsudku ze dne 4. května 1999 nebylo ohledně zajištěné částky nic stanoveno, neměl trestní soud pravomoc, aby vrácení společnosti Saipem nařídil.
- 20 Po vydání rozsudku dne 8. listopadu 2001 požádal G. Dell'Orto dotyčného soudce, aby společnosti Saipem nařídil, aby dotčenou částku tentokrát vrátila ona, vzhledem k tomu, že by tato částka mohla znovu být předmětem zajištění předtím, než bude rozhodnuto o jejím případném vrácení. Podle G. Dell'Orto je k přijetí tohoto rozhodnutí podle čl. 263 odst. 3 TŘ příslušný občanskoprávní soudce, jelikož se jedná o spor o vlastnictví uvedené částky.

- 21 Usnesením ze dne 18. července 2003 soudce pověřený předběžnými šetřeními u Tribunale di Milano nařídil předání spisu občanskoprávnímu soudu a ve zbytku žádost G. Dell'Orto zamítl.
- 22 Poslední uvedené usnesení bylo zrušeno rozsudkem Corte suprema di cassazione ze dne 21. dubna 2005, který věc vrátil témuž soudci. Podle uvedeného rozsudku, pokud je spor o vlastnictví zajištěného majetku v souladu s čl. 263 odst. 3 TR vyřešen občanskoprávním soudcem v rámci incidenčního řízení, nezbavuje to trestního soudce příslušnosti k přijetí opatření týkajících se úschovy uvedeného majetku až do okamžiku, kdy je spor o jeho vlastnictví vyřešen, takže soudce pověřený předběžnými šetřeními u Tribunale di Milano je příslušný k „přijetí vhodných opatření za účelem konkrétního zajištění částky, která byla mezitím vrácena Saipem“.
- 23 Řízení probíhající před předkládajícím soudem tedy bylo znovu zahájeno, aby byl zajištěn výkon druhého rozsudku Corte suprema di cassazione.
- 24 Podle předkládajícího soudu, ve věci v původním řízení nemůže přetrvávat „spor o vlastnictví“ zajištěných částek, který by mohl odůvodnit zahájení incidenčního řízení před občanskoprávním soudcem. Zajištěná aktiva představují bezdůvodné obohacení, které musí být vráceno společnosti Saipem podle článku 2037 italského občanského zákoníku, a z přezkumu dokumentů připojených ke spisu vyplývá, že G. Dell'Orto nikdy nezpochybňoval, že sporné částky jsou vlastnictvím uvedené společnosti.
- 25 Předkládající soud má za to, že mu v tom, aby mohl sám nařídít vrácení uvedených částek společnosti Saipem, ve skutečnosti brání překážka čistě procesní povahy, jelikož se otázka týká pravomoci soudce příslušného ve vykonávacím řízení přijmout

rozhodnutí o takovém vrácení zajištěných částek po vydání rozsudku o uložení trestu na základě článku 444 TŘ. Podle judikatury Corte suprema di cassazione, jak vyplývá zejména z výše uvedeného rozsudku ze dne 8. listopadu 2001, nemá soudce příslušný ve vykonávacím řízení pravomoc rozhodovat v oblasti vrácení zajištěného majetku oběti po vydání rozsudku na základě uvedeného článku 444, který v tomto smyslu nic nestanoví.

- 26 V této souvislosti se předkládající soud táže na použitelnost zásad stanovených v článku 2 a článku 9 rámcového rozhodnutí.
- 27 Zejména se táže, zda jsou uvedené články rámcového rozhodnutí použitelné z hlediska jejich osobní působnosti, pokud je obětí nikoliv fyzická osoba, ale právnická osoba.
- 28 V souladu se svým čl. 1 písm. a) se rámcové rozhodnutí použije na „fyzickou osobu“, která utrpěla škodu. Předkládající soud se však táže, zda je možno rámcové rozhodnutí ve světle článků 12 a 17 směrnice vykládat tak, že se použije rovněž na každou jinou osobu, která je obětí trestného činu, a zejména na právnické osoby. Pokud by tomu tak bylo, použila by se v původním řízení zásada stanovená v čl. 9 odst. 3 rámcového rozhodnutí, podle které je majetek zajištěný v rámci trestního řízení, který patří oběti, neprodleně vrácen oběti zpět. V souladu s judikaturou Soudního dvora (rozsudek ze dne 16. června 2005, Pupino, C-105/03, Sb. rozh. s. I-5285), by z toho pro vnitrostátního soudce vyplývala povinnost vykládat ustanovení TŘ týkající se rozsahu rozhodovací pravomoci soudce příslušného ve vykonávacím řízení v oblasti vrácení majetku zajištěného během trestního řízení v nejvyšší možné míře v souladu s čl. 9 odst. 3 rámcového rozhodnutí, které pro dosažení cílů stanovených právní úpravou odškodnění obětí povoluje zjednodušené řízení.

29 Předkládající soud krom toho poukazuje na to, že Soudní dvůr ohledně důvodů nepřipustnosti trestního stíhání, jež jsou analogické důvodu nepřipustnosti, který vyplývá z rozsudku schvalujícího „narovnání“ ve smyslu článku 444 TR, rozhodl, že mají být posuzovány tímž způsobem jako důvody nepřipustnosti trestního stíhání vyplývající z konečného rozsudku, kterým se končí trestní řízení (rozsudek ze dne 11. února 2003, Gözütok a Brügge, C-187/01 a C-385/01, Recueil, s. I-1345).

30 Vzhledem k tomu, že ve věci v původním řízení spor o vrácení zajištěných částek probíhá po ukončení trestního řízení rozsudkem ze dne 4. května 1999, předkládající soud se rovněž táže na použitelnost zásad uvedených v článku 2 a článku 9 rámcového rozhodnutí v konkrétní souvislosti s vykonávacím řízením po ukončení trestního řízení ve vlastním slova smyslu.

31 Za těchto podmínek se soudce pověřený předběžnými šetřeními u Tribunale di Milano rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Mohou se pravidla stanovená v článku 2 a článku 9 rámcového rozhodnutí [...] použít v rámci trestního řízení obecně na *jakoukoliv osobu postiženou trestným činem* na základě ustanovení článku 1 a násl. směrnice [...] nebo jiných ustanovení práva Společenství?

2) Mohou se pravidla stanovená články 2 a 9 rámcového rozhodnutí [...] použít v rámci vykonávacího řízení po vydání konečného odsuzujícího rozsudku (a tedy rovněž rozsudku o uložení trestu podle článku 444 trestního řádu) na

jakoukoliv osobu postiženou trestným činem na základě ustanovení článku 1 a násl. směrnice [...] nebo jiných ustanovení práva Společenství?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

- 32 Víceru vlád, které předložily svá vyjádření v rámci řízení v projednávané věci, zpochybnilo přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 33 Vláda Spojeného království tvrdí, že nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je důsledkem okolnosti, že se uvedená žádost zakládá na článku 234 ES, zatímco se požadovaný výklad týká rámcového rozhodnutí, totiž aktu přijatého na základě hlavy VI Smlouvy o EU. V takovém případě se žádost musí zakládat výlučně na čl. 35 odst. 1 EU, zatímco článek 234 ES není použitelný. Irsko uvádí, že v míře, v jaké jsou případně splněny podmínky použití článku 35 EU, by skutečnost, že se [vnitrostátní soud] chybně dovolával článku 234 ES jako základu žádosti, neměla Soudnímu dvoru bránit, aby odpověděl na otázky položené předkládajícím soudem.
- 34 Je třeba bez dalšího uvést, že se v souladu s čl. 46 písm. b) EU ustanovení Smluv o ES a ESAE, která se týkají pravomocí Soudního dvora a výkonu těchto pravomocí, mezi které patří článek 234 ES, vztahují na ustanovení hlavy VI Smlouvy o EU za podmínek stanovených v článku 35 EU. V rozporu s tím, co tvrdí vláda Spojeného království, z toho plyne, že se režim stanovený v článku 234 ES má vztahovat na

pravomoc Soudního dvora rozhodovat o předběžných otázkách na základě článku 35 EU, s výhradou podmínek stanovených v tomto ustanovení (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Pupino, body 19 a 28).

- 35 Je nesporné, že Italská republika uvedla v prohlášení s účinností od 1. května 1999, data vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost, že uznává pravomoc Soudního dvora rozhodovat o platnosti a výkladu aktů uvedených v článku 35 EU za podmínek stanovených v odst. 3 písm. b) tohoto článku. Je rovněž nesporné, že rámcové rozhodnutí založené na článcích 31 a 34 EU spadá mezi akty uvedené v čl. 35 odst. 1 EU, ohledně kterých může Soudní dvůr vydat rozhodnutí o předběžné otázce (výše uvedený rozsudek Pupino, body 20 a 22), a není zpochybněna skutečnost, že soudce pověřený předběžnými šetřeními u Tribunale di Milano jednající v takovém řízení, jako je původní řízení, musí být považován za soud členského státu ve smyslu článku 35 EU.
- 36 Za těchto podmínek a nehledě na okolnost, že se předběžné otázky týkají rovněž výkladu směrnice přijaté na základě Smlouvy o ES, nemůže skutečnost, že předkládací rozhodnutí nezmiňuje článek 35 EU, ale odkazuje na článek 234 ES, sama o sobě způsobit nepřipustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. To platí o to více, když forma, v jaké vnitrostátní soud musí předložit svou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, není ve Smlouvě o EU výslovně stanovena, ani z ní nevyplývá (viz obdobně, ve vztahu k článku 234 ES, rozsudek ze dne 6. dubna 1962, De Geus, 13/61, Recueil, s. 89, 102).
- 37 Nizozemská vláda zpochybňuje přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z důvodu, že skutkový a právní rámec nejsou v předkládacím rozhodnutí dostatečně vymezeny. Podle této vlády z toho zejména vyplývá, že užitečnost položených otázek není zřejmá, jelikož při nedostatku upřesnění k použitelnému vnitrostátnímu právu není možné ověřit, zda, jak tvrdí předkládající soud, je položena otázka ohledně výkladu tohoto práva v souladu s rámcovým rozhodnutím, které ostatně nemá přímý účinek.

- 38 Rakouská vláda uvádí, že italské právo brání předkládajícímu soudu, aby v rámci původního řízení rozhodl o návrzích vyplývajících z občanského práva, takže předběžné otázky jsou pouze hypotetické povahy.
- 39 Je třeba uvést, že po vzoru článku 234 ES článek 35 EU podřizuje možnost podat Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podmínce, že vnitrostátní soud „považuje rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vydání svého rozsudku“, takže judikatura Soudního dvora týkající se přípustnosti předběžných otázek položených na základě článku 234 ES je v zásadě použitelná obdobně na žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce položené Soudnímu dvoru na základě článku 35 EU (výše uvedený rozsudek Pupino, bod 29).
- 40 Z toho plyne, že domněnka relevance, která se váže k předběžným otázkám položeným vnitrostátními soudy, může být vyvrácena jen ve výjimečných případech, pokud je zjevné, že žádaný výklad ustanovení práva Unie, kterých se tyto otázky týkají, nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo jestliže se jedná o hypotetický problém nebo pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny. S výjimkou těchto případů je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout o předběžných otázkách týkajících se výkladu aktů uvedených v čl. 35 odst. 1 EU (výše uvedený rozsudek Pupino, bod 30).
- 41 Kromě toho potřeba dospět k výkladu práva Společenství, který by byl užitečný pro vnitrostátního soudce, vyžaduje, aby tento soudce vymezil skutkový a právní rámec, ze kterého vychází otázky, které pokládá, nebo aby alespoň vysvětlil skutkové předpoklady, na kterých jsou tyto otázky založeny. V tomto ohledu je nezbytné, aby vnitrostátní soud podal alespoň minimální vysvětlení k důvodům volby ustanovení práva Unie, o jejichž výklad žádá, a k souvislosti, kterou spatřuje mezi těmito

ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými na spor (viz zejména ve vztahu k článku 234 ES rozsudek ze dne 19. dubna 2007, Asemfo, C-295/05, Sb. rozh. s. I-2999, body 32 a 33).

- 42 Informace poskytnuté v předkládacích rozhodnutích mají nejen umožnit Soudnímu dvoru, aby podal užitečné odpovědi, ale rovněž poskytnout vládám členských států, jakož i ostatním zúčastněným, možnost předložit vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora (viz zejména rozsudek ze dne 3. května 2007, *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Sb. rozh. s. I-3633, bod 20).
- 43 Jak vyplývá z bodů 16 až 30 tohoto rozsudku, předkládací rozhodnutí uvádí skutkový základ sporu v původním řízení, jakož i ustanovení vnitrostátního práva, která jsou přímo relevantní a použitelná, a vysvětluje důvody, proč předkládající soud žádá o výklad rámcového rozhodnutí, stejně jako spojitost mezi rámcovým rozhodnutím a vnitrostátními právními předpisy použitelnými v dotčené oblasti.
- 44 V rozporu s argumentací rakouské vlády není zjevné, že by ve věci v původním řízení výklad vnitrostátního práva v souladu s rámcovým rozhodnutím nebyl možný, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudci (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Pupino*, bod 48).
- 45 Za těchto podmínek není zjevné, že by žádaný výklad ustanovení rámcového rozhodnutí dotčených položenými otázkami neměl žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, že by se jednalo o hypotetický problém nebo že by Soudní dvůr nedisponoval skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými k tomu, aby na uvedené otázky užitečným způsobem odpověděl.

- 46 Konečně, údaje obsažené v předkládacím rozhodnutí jsou rovněž dostatečné pro zachování možnosti předložit vyjádření, kterou mají dotčení účastníci původního řízení, členské státy, Rada Evropské unie a Komise Evropských společenství podle článku 23 statutu Soudního dvora, o čemž ostatně svědčí vyjádření předložená účastníky, kteří v tomto řízení předložili vyjádření.
- 47 V průběhu písemné části řízení probíhající před Soudním dvorem byla položena otázka, zda může být rámcové rozhodnutí považováno za použitelné *ratione temporis* na veškeré okolnosti, které stejně jako ve věci v původním řízení předcházely přijetí rámcového rozhodnutí dne 15. března 2001, nehledě na lhůtu pro provedení tohoto rámcového rozhodnutí, která zejména ve vztahu k jeho článku 9 uběhla dne 22. března 2002.
- 48 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury jsou procesní pravidla obecně považována za použitelná na všechny spory probíhající ke dni jejich vstupu v účinnost, na rozdíl od hmotněprávních pravidel, která jsou obvykle vykládána jako nepoužitelná na situace nastalé před jejich vstupem v účinnost (viz zejména rozsudek ze dne 9. března 2006, *Beemsterboer Coldstore Services*, C-293/04, Sb. rozh. s. I-2263, bod 21 a citovaná judikatura).
- 49 Přitom otázka, která je ústřední pro spor v původním řízení, totiž otázka soudní pravomoci k rozhodnutí o vrácení majetku oběti, který byl zajištěn během trestního řízení, spadá do oblasti procesních pravidel, takže žádná překážka použití právního předpisu *ratione temporis* nebrání zohlednění relevantních ustanovení rámcového rozhodnutí v rámci tohoto sporu za účelem konformního výkladu ustanovení použitelného vnitrostátního práva.

50 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je tedy přípustná.

K předběžným otázkám

51 Svými dvěma otázkami, které je namístě přezkoumat společně, se předkládající soud v podstatě dotazuje, zda rámcové rozhodnutí musí být vykládáno v tom smyslu, že v rámci trestního řízení a konkrétněji v rámci vykonávacího řízení probíhajícího po vydání konečného odsuzujícího rozsudku, stejně jako v původním řízení, pojem „oběť“ ve smyslu rámcového rozhodnutí zahrnuje i právnické osoby, které utrpěly škodu přímo způsobenou konáním či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy členského státu.

52 Článek 1 písm. a) rámcového rozhodnutí definuje pro účely tohoto rámcového rozhodnutí oběť jako „fyzickou“ osobu, která utrpěla škodu včetně fyzického či psychického poškození, citovou újmu či hmotnou ztrátu přímo způsobenou konáním či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy členského státu.

53 Ze znění uvedeného ustanovení vyplývá, že se rámcové rozhodnutí týká pouze fyzických osob, které utrpěly škodu přímo způsobenou chováním v rozporu s trestněprávními předpisy členského státu.

54 Vykládat rámcové rozhodnutí v tom smyslu, že se týká rovněž „právnických“ osob, které stejně jako poškozená společnost ve věci v původním řízení údajně utrpěly škodu přímo způsobenou trestným činem, by bylo v rozporu se samotným zněním čl. 1 písm. a) tohoto rámcového rozhodnutí.

55 Navíc, žádné jiné ustanovení rámcového rozhodnutí neukazuje na to, že by zákonodárce Evropské unie zamýšlel rozšířit pojem oběti tak, aby se rámcové rozhodnutí použilo i na právnické osoby. Zcela naopak, vícero ustanovení rámcového rozhodnutí potvrzuje, že cílem zákonodárce bylo zahrnout výlučně fyzické osoby, které jako oběti utrpěly škodu v důsledku trestného činu.

56 V tomto ohledu je kromě čl. 1 písm. a) rámcového rozhodnutí, který mezi možnými případy způsobení škody odkazuje na fyzické či psychické poškození, jakož i citovou újmu, třeba zmínit čl. 2 odst. 1 rámcového rozhodnutí, který členské státy zavazuje k úsilí, aby obětím bylo zaručeno zacházení náležitě respektující jejich osobní důstojnost, odstavec 2 stejného článku 2, který zmiňuje zvláštní zacházení, které se má dostat obětím, jež jsou zvláště ohrožené, stejně jako čl. 8 odst. 1 rámcového rozhodnutí, který členské státy zavazuje k zajištění přiměřené úrovně ochrany rodině oběti nebo osobám se stejným postavením jako rodinní příslušníci oběti.

57 Směrnice tento výklad nemůže vyvrátit. Rámcové rozhodnutí a směrnice upravují jiné oblasti. Směrnice stanoví systém spolupráce pro usnadnění přístupu k odškodnění obětí trestných činů v přeshraničních situacích. Směrnice má zaručit, aby v případě úmyslného násilného trestného činu spáchaného v jiném členském státě nežli členském státě, ve kterém má oběť obvyklé bydliště, byla oběť odškodněna tímto prvním státem. Naopak, rámcové rozhodnutí sleduje cíl sblížení právních předpisů členských států v oblasti ochrany zájmů oběti v rámci trestního řízení. Rámcové rozhodnutí má zaručit náhradu škody utrpěné obětí pachatelem trestného činu.

58 Tedy i za předpokladu, že by ustanovení směrnice přijaté na základě Smlouvy o ES mohla mít nějaký dopad na výklad ustanovení rámcového rozhodnutí, které se zakládá na Smlouvě o EU, a že by pojem oběti ve smyslu směrnice mohl být vykládán jako zahrnující právnické osoby, nejsou směrnice a rámcové rozhodnutí v každém případě v takovém vztahu, který by si žádal jednotný výklad dotčeného pojmu.

59 Krom toho situace, o kterou se jedná v původním řízení, nespadá do působnosti směrnice. Jak vyplývá z bodu 57 tohoto rozsudku, směrnice stanoví odškodnění pouze v případě úmyslného násilného trestného činu spáchaného v jiném členském státě nežli členském státě, ve kterém má oběť obvyklé bydliště, zatímco věc v původním řízení se týká trestných činů zkreslení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů, těžké zpronevěry a nezákonného financování politických stran, které byly v zásadě spáchány na území členského státu bydliště oběti.

60 Je tedy třeba na položené otázky odpovědět, že rámcové rozhodnutí musí být vykládáno v tom smyslu, že v rámci trestního řízení a konkrétněji v rámci vykonávacího řízení probíhajícího po vydání konečného odsuzujícího rozsudku, stejně jako v původním řízení, pojem „oběť“ ve smyslu tohoto rámcového rozhodnutí nezahrnuje právnické osoby, které utrpěly škodu přímo způsobenou konáním či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy členského státu.

K nákladům řízení

- 61 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 o postavení obětí v trestním řízení musí být vykládáno v tom smyslu, že v rámci trestního řízení a konkrétněji v rámci vykonávacího řízení probíhajícího po vydání konečného odsuzujícího rozsudku, stejně jako v původním řízení, pojem „oběť“ ve smyslu tohoto rámcového rozhodnutí nezahrnuje právnické osoby, které utrpěly škodu přímo způsobenou konáním či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy členského státu.

Podpisy.

